

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา:
ความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาของไทย
The Role of Local Administrative Organizations in Educational
Management: Progressions and Difficulties towards Thailand's
Education Development

ชัยมงคล สุพรรณอินทร์¹

บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอความเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงหนึ่งทศวรรษแห่งการกระจายอำนาจทางการศึกษา (พ.ศ.2547-2557) พร้อมกับการวิเคราะห์จุดแข็งกับปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งพบว่า ในเชิงปริมาณ มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้จำนวนครูและนักเรียนเพิ่มเพิ่มสูงขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามในด้านคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ยังไม่ได้คุณภาพ จึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานต่อไป

จุดแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา คือ มีกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาที่ครอบคลุมในทุกระดับ มีขอบเขต

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ความรับผิดชอบต่อกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่มีความพร้อมเรื่องรายได้ นอกจากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังสามารถแสวงหาร่วมมือกับประชาชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนปัญหาอุปสรรคของท้องถิ่นในการจัดการศึกษา คือ ขาดระบบการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารบางแห่งยังขาดวิสัยทัศน์และไม่เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษา บุคลากรไม่เพียงพอและขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการศึกษา การพัฒนาการศึกษา

Abstract

The purpose of this article were to study the progress and obstacle of decentralized education policy in Thailand during the period B.E. 2545-2557, and to analyze the strengths and problems of education policy administered by local governments. The findings of the article covered two aspects. Firstly, in quantity aspect, the basic schools have been transferred increasingly from The Ministry of Education to the local governments, Ministry of Interior. However, in quality aspect, the learning achievements of students were not satisfied and must be improved to reach the national educational standard. The strengths of local governments include 1) educational laws clearly cover all levels of education 2) clear area of responsibility 3) the large classes of local governments with sufficient funding has placed importance more in education. The drawbacks are

- 1) poor administrative systems 3) poor visions of some administrators do not place importance to education management
- 4) insufficient and inexperienced personnel.

Keywords: local administrative organizations, educational management, education development

1. บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมา ภารกิจด้านการจัดการศึกษาของไทยถูกรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลางเป็นหลัก จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดข้อจำกัดในระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก (อุทัย บุญประเสริฐและคณะ, 2545) แต่เมื่อมีการปฏิรูปการเมืองครั้งสำคัญโดยการตรารัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยจึงได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา และต่อมาเมื่อมีการตรากฎหมายทางการศึกษาที่สำคัญอีกสองฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จึงทำให้ท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการจัดการศึกษาโดยกำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ในท้องถิ่นของตน โดยถือว่าการจัดการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดบริการสาธารณะ ที่สำคัญการมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลการจัดการศึกษาจะช่วยเพิ่มความรับผิดชอบในการดำเนินงาน (Accountability) (Yusuf Sayed, 1997:355-357) ที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นเนื่องจากการศึกษาดังกล่าวอยู่ใกล้ชิดกับชุมชน อันเป็นแรงผลักดันให้เกิดการศึกษาที่เสริมสร้างการเรียนรู้ของประชาชน

ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการเป็นชุมชนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

การกระจายอำนาจทางการศึกษาได้กำหนดหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตลอดจนมีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ถือได้ว่าเป็นจุดแข็งของการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับท้องถิ่น กล่าวคือ มีทั้งกฎหมายที่เป็นแผนแม่บทของประเทศ และกฎหมายลำดับรองที่กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ทั้งกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทยได้เข้ามาร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติให้มีคุณภาพนั่นเอง

นับตั้งแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547² จนกระทั่งปัจจุบันกว่าหนึ่งทศวรรษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา โดยได้รับการถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 เป็นต้นมา มีโรงเรียนถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย รวมทั้งสิ้น 1,290 แห่ง (กระทรวงศึกษาธิการ <http://www.moe.go.th>. เข้าถึง 16 เมษายน, 2557) แยกได้ดังนี้ ปีการศึกษา 2548 จำนวน 520 แห่ง ปีการศึกษา 2549 จำนวน 546 แห่ง ปี 2550 จำนวน 691 แห่ง ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1,046 แห่ง ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1,187 แห่ง ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1,225 แห่ง และ

²ในปี พ.ศ. 2547 ได้มีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการจัดการศึกษาของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ

ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1,290 แห่งตามลำดับ นอกจากนั้นจากการประเมินคุณภาพทางการศึกษายานอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) พบว่า สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี และสูงกว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เกือบทุกมาตรฐาน และโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ถ่ายโอนไปสังกัด อปท. มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการจัดการศึกษาของท้องถิ่นก็ยังจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพพอสมควร อย่างไรก็ตาม ปัญหาการจัดการศึกษาของท้องถิ่นยังมีปัญหาอยู่บางประการ อาทิ ผู้บริหารของ อปท. ยังขาดวิสัยทัศน์และไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา บุคลากรของกองการศึกษาไม่เพียงพอและขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษา และที่สำคัญ อปท. ยังขาดความพร้อมด้านงบประมาณแต่รับโอนสถานศึกษามาจำนวนมากเกินไป

ดังนั้นบทความนี้จึงนำเสนอความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคจากนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับท้องถิ่นในช่วงปีพ.ศ.2547-2557 นับตั้งแต่มีดำเนินการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากกระทรวงศึกษาธิการไปให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดกระทรวงมหาดไทยอย่างเป็นระบบ โดยจะนำเสนอประเด็นดังนี้ (1) แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (2) สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย (3) ผลการดำเนินงานในด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย (4) สรุปและข้อเสนอแนะ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ (Brian C. Smith, 1985:1; โกวิทย์ พวงงาม, 2552:37) หมายถึง การที่รัฐบาลกลางยินยอมกระจายอำนาจหน้าที่และ

ความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ให้กับท้องถิ่นโดยให้ท้องถิ่นนั้นมีสิทธิบริหารจัดการด้วยตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ระบบสาธารณสุข โภค การศึกษา สาธารณสุข ศิลปวัฒนธรรม และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้รัฐบาลกลางมีอำนาจในการกำกับดูแลให้ท้องถิ่นดำเนินการสาธารณะให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและผลประโยชน์สาธารณะ

การกระจายอำนาจการปกครองประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 5 ประการ (ประหยัด หงษ์ทองคำ, 2523:16-17; นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2549: 21-22) ได้แก่

1. มีการแยกจัดตั้งหน่วยงานเป็นองค์กรนิติบุคคล ซึ่งจะ使得ท้องถิ่นสามารถทำนิติกรรมตามกฎหมายได้และเป็นอิสระจากส่วนกลาง แต่ส่วนกลางจะทำหน้าที่กำกับดูแลให้ปฏิบัติไปตามกฎหมายเท่านั้น
2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองและจัดการตนเอง
3. มีอำนาจอิสระในการปกครองและบริหารงานในท้องถิ่นของตนเองตามที่กฎหมายกำหนด
4. มีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเองตามลักษณะการกระจายอำนาจ ซึ่งแยกจากส่วนกลางโดยมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และทรัพย์สิน ตลอดจนเงินอุดหนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสาธารณะต่าง ๆ

การกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองให้กับท้องถิ่นหรือเรียกว่าการจัดระบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทย ปัจจุบันมีอยู่ 2 ระบบ (โกวิทย์ พวงงาม, 2552:113) คือ (1) ระบบหรือรูปแบบทั่วไปซึ่งใช้กับจังหวัด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล และ

(2) ระบบหรือรูปแบบพิเศษ ที่ถูกจัดตั้งขึ้นพิเศษในบางจังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยมีทั้งสิ้น รวม 7,853 แห่ง ซึ่งแบ่งออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง เทศบาล 2,283 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 5,492 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 แห่ง ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, ข้อมูล ณ วันที่ 17 กรกฎาคม 2556)

2. สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยกฎหมายที่สำคัญสองประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง กฎหมายกำหนดหลักการหรือเป็นแผนแม่บทในการจัดการศึกษาของชาติ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และประเภทที่สอง คือ กฎหมายลำดับรองหรือกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 ซึ่งสรุปสาระที่สำคัญได้ดังนี้

ตารางที่ 1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลำดับ	กฎหมาย	สรุปสาระสำคัญของมาตราที่เกี่ยวข้อง
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	มาตรา 80 (4) บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” มาตรา 289 วรรคสอง บัญญัติว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรม และการฝึกอบรมตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อบรมของรัฐโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ”
2	พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542	มาตรา 16 (9) บัญญัติว่า “ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน

ลำดับ	กฎหมาย	สรุปสาระสำคัญของมาตราที่เกี่ยวข้อง
4	กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2549	ข้อ 2 กำหนดให้มีเกณฑ์ และเงื่อนไขประกอบเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย 6 ประเด็น ³ ข้อ 3 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความประสงค์จะจัดการศึกษาหรือรับโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือเปลี่ยนแปลงประเภทการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยื่นคำขอต่อส่วนราชการก่อนวันเริ่มต้นปีการศึกษาใหม่ ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ที่มา: สรุปโดยผู้เขียน

2.2 การบริหารจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้มีโครงสร้างสำนัก/กอง/ส่วนการศึกษา เพื่อให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แต่ละประเภท โดยกำหนดให้ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิทางการศึกษา สำหรับบุคลากรด้านการศึกษา อปท.จะเป็นผู้กำหนดตามความเหมาะสม สอดคล้องกับภารกิจที่ดำเนินการในปัจจุบัน

³รายละเอียดอ่านเพิ่มเติมได้ใน กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2549

สำหรับการบริหารงานบุคคล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น ให้ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และกำหนดให้นำระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้โดยอนุโลม

2.3 จำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียนที่จัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย⁴

หลังจากที่รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายกระจายอำนาจทางการศึกษาอย่างเป็นระบบตั้งแต่ พ.ศ.2547 พบว่า จำนวนสถานศึกษา ครู และนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการลดจำนวนลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนจำนวนสถานศึกษา ครู และนักเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มจำนวนมากขึ้นตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผลของนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ท้องถิ่นประสบความสำเร็จในเชิงปริมาณของโรงเรียนที่ได้ถ่ายโอนไปสังกัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ตามตารางที่ 2, 3 และ 4)

⁴เฉพาะโรงเรียนที่สังกัด อบจ. เทศบาล และ อบต. ไม่รวมโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร (รูปแบบพิเศษ)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ปีการศึกษา 2548-2555

หน่วยงาน	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ	32,340	32,288	32,262	31,821	31,508	31,424	31,286	31,021
กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวง มหาดไทย	520	546	691	1,046	1,187	1,225	1,290	1,407

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [www.obec.go.th/เข้าถึงวันที่ 16 เมษายน 2557]

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบจำนวนครูที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ปีการศึกษา 2548-2554

หน่วยงาน	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ	420,965	422,618	425,597	417,889	408,692	407,958	403,958
กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	18,297	21,179	23,639	31,484	32,646	34,364	36,350

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [http://www.obec.go.th /เข้าถึงวันที่ 16 เมษายน 2557]

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบจำนวนนักเรียนของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
ปีการศึกษา 2550-2555

หน่วยงาน	2550	2551	2552	2553	2554	2555
สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ	8,334,128	8,025,702	7,894,875	7,763,869	7,608,543	7,397,961
กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	464,295	624,626	656,937	672,639	682,208	665,421

ที่มา: สถิติการศึกษาฉบับย่อปีการศึกษา 2550-2555 ศูนย์เทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงศึกษาธิการ

3. ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 คุณภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.1 การประกันคุณภาพการศึกษา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ได้ให้ความสำคัญกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ
และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จึงได้ประกาศให้มีเกณฑ์พัฒนา
มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายในจำนวน 24 มาตรฐาน และจากการ
ประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของสถานศึกษาในสังกัด อปท. โดย
สำนักมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบแรก (พ.ศ.2544 -
2548) พบว่า สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพ ระดับดี
สูงกว่าทั้งในภาพรวมทั้งประเทศ และสูงกว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเกือบทุกมาตรฐาน แต่ยังคงต่ำกว่าสถานศึกษา

ในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีค่าเฉลี่ยทั้ง 14 มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 59.59 ขณะที่สถานศึกษาในภาพรวมทั้งประเทศมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 51.96 กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 79.79 และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ร้อยละ 51.16 ตามลำดับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553:46-47)

3.1.2 การทดสอบระดับชาติสำหรับผลการสอบ O-NET ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552 พบว่า สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีผลการทดสอบส่วนใหญ่ต่ำกว่าภาพรวม มีวิชาสังคมศึกษาเพียงรายวิชาเดียวสูงกว่าภาพรวม ขณะที่สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) ผลการทดสอบทุกรายวิชาสูงกว่าภาพรวม ส่วนสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีผลการทดสอบรายวิชาใกล้เคียงกับภาพรวม สำหรับผลการสอบ สอบ O-NET ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 พบว่า ผลการทดสอบของสถานศึกษาสังกัด อปท. ส่วนใหญ่ต่ำกว่าภาพรวม มีเพียงรายวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษาที่สูงกว่าภาพรวม ส่วนสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีผลการทดสอบใกล้เคียงกับภาพรวม ยกเว้นรายวิชาภาษาอังกฤษ เมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบปีการศึกษา 2552 กับปีการศึกษา 2553 ของสถานศึกษาสังกัด อปท.พบว่า ส่วนใหญ่ผลการทดสอบไม่มีความก้าวหน้าขึ้นยกเว้น วิชาสังคมศึกษาเพียงวิชาเดียว (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ผลการสอบ O-NET ระดับช่วงชั้นที่ 2 ป.6 ปีการศึกษา 2552-2553
จำแนกตามสังกัด

รายวิชา	ภาพรวม		สพฐ.		กทม.		อปท.	
	2552	2553	2552	2553	2552	2553	2552	2553
ภาษาไทย	38.58	31.22	38.01	30.61	40.10	32.21	37.94	30.22
สังคมศึกษาฯ	33.90	47.07	32.70	46.11	34.79	47.74	34.52	47.32
ภาษาอังกฤษ	31.75	21.52	30.20	20.23	29.53	18.22	28.59	17.50
คณิตศาสตร์	35.88	34.85	33.89	33.96	36.13	34.74	33.89	32.46
วิทยาศาสตร์ฯ	38.67	41.55	37.51	40.43	39.53	43.77	37.62	40.26

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน): สทศ (NIETS)

สำหรับผลการสอบ O-NET ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552 พบว่า สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ส่วนใหญ่มีผลการทดสอบต่ำกว่าภาพรวม ยกเว้นวิชาภาษาไทย ขณะที่สถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร (กทม.) และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีผลการทดสอบส่วนใหญ่ต่ำกว่าภาพรวม ยกเว้นวิชาภาษาไทย และ วิชาสังคมศึกษา

สำหรับผลการสอบ O-NET ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 พบว่า สถานศึกษาสังกัด อปท. ส่วนใหญ่มีผลการทดสอบต่ำกว่าภาพรวม ยกเว้นวิชาคณิตศาสตร์ ขณะที่สถานศึกษาสังกัด กทม. และ สพฐ. มีเพียงรายวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ที่สูงกว่าภาพรวม หากเปรียบเทียบผลการทดสอบในปีการศึกษา 2552 กับปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนสังกัด อปท. พบว่า มีเพียงรายวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษาที่มีคะแนนเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ผลการสอบ O-NET ระดับช่วงชั้นที่ 4 ม.6 ปีการศึกษา 2552-2553
จำแนกตามสังกัด

รายวิชา	ภาพรวม		สพฐ.		กทม.		อปท.	
	2552	2553	2552	2553	2552	2553	2552	2553
ภาษาไทย	38.58	42.61	46.77	42.89	45.11	44.28	41.01	41.50
สังคมศึกษาฯ	33.90	46.51	36.11	40.85	35.42	42.15	32.68	39.30
ภาษาอังกฤษ	31.75	19.22	23.60	15.80	23.42	15.00	19.63	13.51
คณิตศาสตร์	35.88	14.99	28.42	24.22	26.23	24.27	24.27	22.38
วิทยาศาสตร์ฯ	38.67	30.90	31.01	29.29	29.74	28.16	28.50	27.41

ที่มา: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน): สทศ (NIETS)

3.1.3 ในด้านคุณภาพทางการศึกษาจากการวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิชิต ฤทธิ์จรูญและคณะ (2554: 79) พบว่า ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และครูมีเพียงพอและมีความสามารถในการสอน สถานศึกษาจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา ด้านการเปลี่ยนแปลงหลังรับการถ่ายโอน พบว่า มีการพัฒนาด้านวิชาการดีขึ้น แต่ อปท.บางแห่งขาดงบประมาณสนับสนุน และสถานศึกษาบางแห่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง สอดคล้องกับการศึกษาของ เสียมจิต วสุวัฒนเศรษฐ์ (2555) พบว่า ภายหลังจากที่โรงเรียนถ่ายโอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ การบริหารจัดการของโรงเรียนดีขึ้นทุกด้าน อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการพัฒนา และปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

3.2 จุดเด่นและโอกาสกับปัญหาอุปสรรคการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมาหนึ่งทศวรรษนั้นยังพบว่ามีส่วนก้าวหน้าที่เป็นจุดแข็งกับส่วนที่ยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1) ความก้าวหน้าและจุดเด่น: ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมต่อการจัดการศึกษาของท้องถิ่นคือ การมีกฎหมายให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมหลายระดับ ซึ่งทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันได้จัดการศึกษาทั้งในระบบและตามอัธยาศัย โดยการจัดการศึกษาในระบบได้จัดการศึกษาตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนกระทั่งถึงในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นจะมีเพียงกรุงเทพมหานครที่ได้เริ่มจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น ชื่อว่า “มหาวิทยาลัยนวมินทราชินา” โดยเริ่มเปิดสอนคณะแพทยศาสตร์และคณะพยาบาลศาสตร์ ส่วนการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น โรงเรียนสาธิตฝึกเยาวชนคนเก่งสู่ดวงดาว โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ การอบรมคอมพิวเตอร์ โดยศูนย์คอมพิวเตอร์ประจำตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นต้น (วีรศักดิ์ เครือเทพ, 2548) นอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่มีความพร้อมเรื่องรายได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) จุดเด่นของท้องถิ่นคือมีอำนาจตามกฎหมายในการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมทุกระดับ และการมีขอบเขตความรับผิดชอบต่อกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนคือท้องถิ่นตนเอง (พริ้มเพรา วราพันธุ์พิพิธ, 2556) นอกจากนี้ท้องถิ่นยังได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนในงานด้านต่าง ๆ รวมถึงการสนับสนุนโดยการเข้ามาให้ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย (พัทธาชัย พัฒนสุวรรณ, 2553) ตลอดถึง ท้องถิ่น เช่น เทศบาลที่มีรายได้สูงเริ่มให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในด้านสวัสดิการสังคมเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านการศึกษาและสาธารณสุข (พรทิพย์ กาญจนานนท์, 2553)

2) ปัญหาและอุปสรรค: ส่วนปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์และไม่เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษา บุคลากรไม่เพียงพอและขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) บางแห่งขาดงบประมาณแต่รับโอนสถานศึกษามากเกินไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) และจากการติดตามการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2551 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) พบว่า สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลการทดสอบระดับชาติทั้งในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ปีที่ 6 ทุกรายวิชาต่ำกว่าสถานศึกษาทุกสังกัด สอดคล้องกับการศึกษาของ พัชรชัย พัฒนสุวรรณ (2553) ที่ได้ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการศึกษา พบว่า คุณภาพทางวิชาการของนักเรียนในสังกัดไม่เป็นที่น่าพอใจมากนัก นอกจากนั้นการศึกษาของฟรีมีเพรา วราพันธุ์พิพิธ (2556) พบว่า ข้อบกพร่องและภัยคุกคามของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ขาดการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ขาดระบบการบริหารจัดการที่ดี มีกฎ ระเบียบบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหาร ความไม่พร้อมของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ

4. สรุป และข้อเสนอแนะ:

การกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับท้องถิ่นไทยได้เริ่มอย่างชัดเจนเมื่อมีรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ถึงปัจจุบัน พบว่า สภาพการจัดการศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในเชิงปริมาณ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ถ่ายโอนจากกระทรวงศึกษาธิการ ไปสังกัด อปท. เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้จำนวนครูและนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นด้วย ขณะที่จำนวนสถานศึกษา ครู และนักเรียนสังกัดกระทรวง

ศึกษาธิการ เริ่มมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามคุณภาพการการศึกษาของโรงเรียนสังกัด อบท. ยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยังต้องมีการพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้มีมาตรฐานและได้คุณภาพเพิ่มมากขึ้น

จุดเด่นและโอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา คือ มีกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ท้องถิ่นในการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมทุกระดับ มีขอบเขตความรับผิดชอบต่อกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน คือท้องถิ่นตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่มีความพร้อมเรื่องรายได้ เช่น เทศบาลที่มีรายได้สูงเริ่มให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในด้านการศึกษามากขึ้น นอกจากนั้น ท้องถิ่นยังสามารถแสวงหาร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชน ราษฎรชาวบ้าน และสถาบันการศึกษาท้องถิ่น เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนปัญหาและอุปสรรคของท้องถิ่นในการจัดการศึกษา คือ ขาดการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ขาดระบบการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารบางแห่งยังขาดวิสัยทัศน์และไม่เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษา บุคลากรไม่เพียงพอและขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษา และ อบท.บางแห่งขาดงบประมาณแต่รับโอนสถานศึกษามากเกินไป คุณภาพทางวิชาการของนักเรียนในสังกัดไม่เป็นที่น่าพึงพอใจมากนัก ดังนั้นจึงได้นำเสนอข้อเสนอแนะต่อนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับท้องถิ่นที่ ดังต่อไปนี้ ประการแรก การบริหารงานด้านการศึกษาต้องยึดตามนโยบายและแผนการพัฒนาการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นระบบเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง และไม่เปลี่ยนแปลงไปตามผู้บริหาร ถ้าไม่จำเป็น ประการที่สอง รัฐบาลต้องส่งเสริม กำกับ ติดตาม ประเมินผล การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบท.) อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้การจัดการศึกษาท้องถิ่นมีมาตรฐานและคุณภาพ ประการที่สาม ควรส่งเสริมการจัดรูปแบบการศึกษาท้องถิ่นแบบบูรณาการที่เน้นการบริหาร

จัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง อปท. ที่ประสบความสำเร็จกับ อปท. ที่ยังจัดการศึกษายังไม่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นในแต่ละท้องถิ่น และให้ประชาชน องค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประการที่สี่ ผู้บริหารท้องถิ่นและสถานศึกษาท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา และประการสุดท้าย ควรพัฒนาและจัดให้มีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาของท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย. (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นันทวัฒน์ บรมนันท์. (2549). การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2523). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรทิพย์ กาญจนานนท์. (2553). โครงสร้างรายได้ รายจ่ายและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดสรรงบประมาณของเทศบาล. รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญและคณะ. (2554). การวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. ปีที่ 3 ฉบับที่1,2 (กรกฎาคม-ธันวาคม2554). มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พริ้มเพรา วราพันธุ์พิพิธ. (2556). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีรศักดิ์ เครือเทพ. (2548). นวัตกรรมสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: หนังสือสำหรับเสริมพลังความคิดและหลักวิชาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สถิติการศึกษานับย่อ ปีการศึกษา2550-2555. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: กระทรวง
ศึกษาธิการ.

ส่วนวิจัยและพัฒนา ระบบรูปแบบและโครงสร้าง สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบและ
โครงสร้าง, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). รายงานการติดตามการจัดการศึกษาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). รายงานการวิจัยประเมินผลการจัด
การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

เสียมจิต วสุวัฒนเศรษฐ์. (2555). การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนที่ถ่ายโอนไป
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). เว็บไซต์ [http://www.niets.
or.th/](http://www.niets.or.th/) [เข้าถึงวันที่ 16 เมษายน 2557]

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. เว็บไซต์ [http://
www.obec.go.th](http://www.obec.go.th) [เข้าถึงวันที่ 16 เมษายน 2557]

อุทัย บุญประเสริฐและคณะ.(2545). “การกระจายอำนาจด้านการศึกษาในประเทศไทย.”
ใน การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นไทย, เอกสารการประชุม
วิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

Smith, Brian C. (1985). **Decentralization**. London: George Allen & Unwith
(Publishers) Ltd.

Yusuf Sayed. (1997). “Understanding Educational Decentralization in
Post - Apartheid South Africa”, **Journal of Negro Education**,
Vol 66 No.4,1997,p.355-377.